

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH  
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH ZUS  
WYDANE W 2011 ROKU**

*Warszawa 2012*

*Opracowali:*

*Andrzej Kania*

*Małgorzata Łabecka*

*Akceptowała:*

*Izabela Tomczyk*

*Wicedyrektor Departamentu*

## SPIS TREŚCI

	str.
1. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie.....	5
2. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich.....	11
2.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika.....	17
3. Charakterystyka osób badanych.....	21
4. Podsumowanie.....	38

## 1. Liczba i struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie

Zadaniem lekarzy orzeczników i komisji lekarskich Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest orzekanie o niezdolności do pracy dla celów ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Lekarz orzecznik ZUS dokonuje w formie orzeczenia oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustala:

- datę powstania niezdolności do pracy,
- trwałość lub przewidywany okres niezdolności do pracy,
- związek przyczynowy niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,
- niezdolność do samodzielnej egzystencji,
- celowość przekwalifikowania zawodowego.

Od orzeczenia lekarza orzecznika osobie zainteresowanej, która nie zgadza się z treścią orzeczenia, przysługuje prawo wniesienia sprzeciwu do komisji lekarskiej ZUS w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem jednostki organizacyjnej ZUS właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby zainteresowanej.

Również w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w orzeczeniu, w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia i przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej.

W imieniu Prezesa Zakładu zarzut wadliwości może zgłosić główny lekarz orzecznik dokonując kontroli merytorycznej i formalnej orzeczeń lekarzy orzeczników ZUS.

Zarzut wadliwości może zgłosić również naczelnny lekarz zakładu lub lekarz inspektor wykonując kontrolę orzeczeń w ramach nadzoru nad orzekaniem o niezdolności do pracy.

Przedmiotem niniejszego opracowania są orzeczenia wydane przez komisje lekarskie zmieniające bądź podtrzymujące orzeczenia lekarzy orzeczników.

W 2011 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 752,9 tys. orzeczeń lekarskich. Liczba ta nie obejmuje orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej, gdyż nie podlegają one weryfikacji przez komisje lekarskie.

W związku z wniesionymi sprzeciwami oraz zgłoszonymi zarzutami wadliwości od orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników ZUS – komisje lekarskie wydały w 2011 roku 81,0 tys. orzeczeń (średnio 6,8 tys. – w miesiącu).

W porównaniu do roku poprzedniego liczba wniesionych sprzeciwów oraz zgłoszonych zarzutów wadliwości zmniejszyła się - o 9,6 tys., tj. o 10,6%, a udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach ogółem wydanych przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie zmniejszył się o 0,7 punktu procentowego.

Najczęściej, podobnie jak w latach poprzednich, odwoływano się od orzeczeń wydanych w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczeń w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy) lub orzeczeń w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki – orzeczenia pozostałe. Sprzeciw w tego typu sprawach został zgłoszony w 19,0% przypadków. Również relatywnie wysoki odsetek odwołań, który wynosił 15,0%, obserwujemy w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi w sprawie renty socjalnej, w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 14,4% oraz w związku z orzeczeniami pierwszorazowymi i ponownymi o rentę rodzinną i przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną – 13,3%. (tabl. 2).

Najrzadziej odwoływano się od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych lekarzy orzeczników w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom. Relacja orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie do orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników w tych sprawach wynosiła 6,8%.

**TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW I KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W LATACH 2008-2011**

Wyszczególnienie	2008		2009		2010		2011	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
<b>Ogółem*/</b>	<b>958 858</b>	<b>100,0</b>	<b>884 056</b>	<b>100,0</b>	<b>869 034</b>	<b>100,0</b>	<b>833 900</b>	<b>100,0</b>
orzeczenia*/ wydane przez lekarzy orzeczników ZUS	870 045	90,7	793 111	89,7	778 420	89,6	752 912	90,3
orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	88 813	9,3	90 945	10,3	90 614	10,4	80 988	9,7

*\*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej*

**TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW I KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W LATACH 2010-2011 WEDŁUG ICH RODZAJU**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika a – rok poprzedni = 100		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
<b>Ogółem*/</b>	2010 <b>2011</b> a	778 420 <b>752 912</b> 96,7	90 614 <b>80 988</b> 89,4	11,6 <b>10,8</b> x
z tego:				
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2010 <b>2011</b> a	<b>143 474</b> <b>146 444</b> 102,1	<b>18 392</b> <b>17 104</b> 93,0	<b>12,8</b> <b>11,7</b> x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2010 <b>2011</b> a	415 419 <b>388 638</b> 93,6	46 283 <b>40 020</b> 86,5	11,1 <b>10,3</b> x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2010 <b>2011</b> a	11 289 <b>13 892</b> 123,1	1 673 <b>1 851</b> 110,6	14,8 <b>13,3</b> x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2010 <b>2011</b> a	53 819 <b>50 617</b> 94,1	3 979 <b>3 428</b> 86,2	7,4 <b>6,8</b> x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2010 <b>2011</b> a	101 215 <b>101 970</b> 100,7	11 370 <b>10 810</b> 95,1	11,2 <b>10,6</b> x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2010 <b>2011</b> a	44 833 <b>42 900</b> 95,7	7 435 <b>6 441</b> 87,8	16,6 <b>15,0</b> x
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2010 <b>2011</b> a	5 427 <b>5 878</b> 108,3	842 <b>845</b> 100,4	15,5 <b>14,4</b> x
orzeczenia pozostałe**/	2010 <b>2011</b> a	2 944 <b>2 573</b> 87,4	640 <b>489</b> 76,4	21,7 <b>19,0</b> x

\*/ bez orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej wydanych na wniosek lekarza leczącego

\*\*/ orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy).

Najliczniejszą grupą orzeczeń wydanych zarówno przez lekarzy orzeczników jak i przez komisje lekarskie są orzeczenia ponowne dla celów rentowych. W ogólnej liczbie orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie stanowiły one blisko 50%.

Orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych stanowiły 21,1%, a orzeczenia wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń powypadkowych

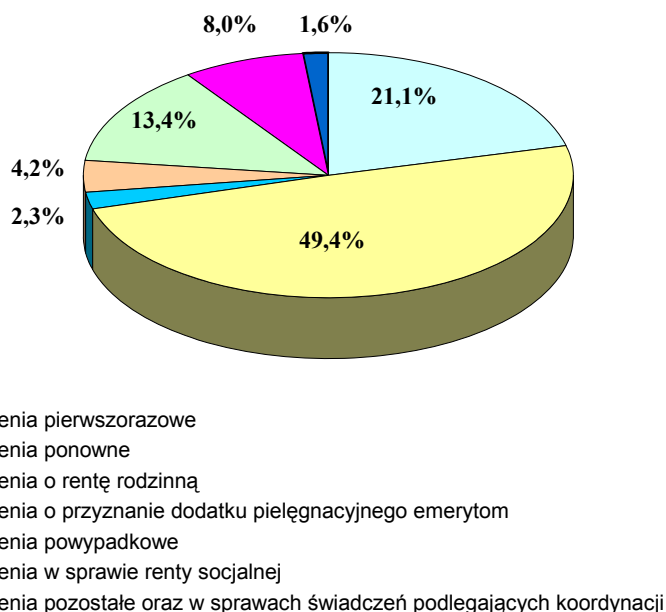
dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu oraz od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej stanowiły odpowiednio – 13,4% i 8,0% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. Kolejnymi grupami orzeczeń komisji lekarskich były orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom – 4,2%, orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną – 2,3%, orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji – 1,0% oraz orzeczenia pozostałe – 0,6% (tabl. 3 i rys. 1).

**TABL. 3 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2011 ROKU WEDŁUG ICH RODZAJU**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Orzeczenia	
	liczba	w odsetkach
<b>Ogółem</b>	<b>80 988</b>	<b>100,0</b>
z tego dotyczące:		
orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych	17 104	21,1
orzeczeń ponownych dla celów rentowych	40 020	49,4
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 851	2,3
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 428	4,2
orzeczeń powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	10 810	13,4
orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej	6 441	8,0
orzeczeń w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	845	1,0
orzeczeń pozostałych*/	489	0,6

*\*/ m. in. orzeczenia w sprawie ustalenia związku śmierci z określonymi okolicznościami, orzeczenia w sprawie ustalenia trwałej niezdolności do pełnienia obowiązków na zajmowanym stanowisku (sędziowie, prokuratorzy).*

**Rys. 1 Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w wyniku badań przeprowadzonych w 2011 roku**

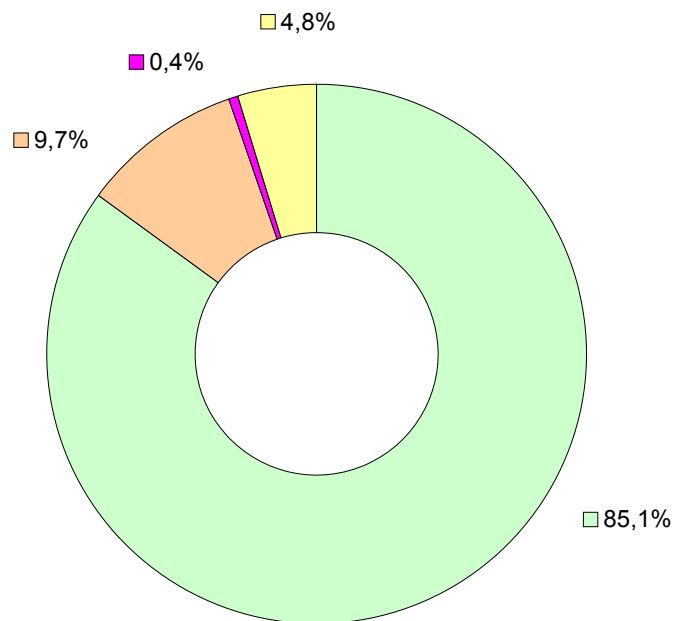


Z ogólnej liczby 81,0 tys. orzeczeń wydanych w 2011 r. przez komisje lekarskie - 68,9 tys. tj. 85,1% orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 7,8 tys. (9,7%) w związku ze zgłoszeniem przez głównego lekarza orzecznika bądź lekarza inspektora zarzutu wadliwości, natomiast w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości rozpatrzono i wydano 0,3 tys. (0,4%) orzeczeń (rys. 2). Ponadto w 2011 r. komisje rozpatrzyły łącznie 3,9 tys., tj. 4,8% spraw skierowanych w trybie zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu. Były to sprawy rozpatrywane przez komisje lekarskie w ramach nadzoru nad wykonywaniem orzekania o niezdolności do pracy przez lekarzy orzeczników w oddziałach Zakładu, sprawowanego przez Prezesa Zakładu za pośrednictwem głównego lekarza orzecznika.

Nadzór ten obejmuje m.in. analizę odwołań wniesionych od decyzji organu rentowego wydanej na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika w celu stwierdzenia, czy w odwołaniu tym nie wskazano nowych okoliczności dotyczących niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji. Jeśli w odwołaniu wskazano nowe okoliczności, sprawa zostaje skierowana do ponownego rozpatrzenia przez lekarza orzecznika ZUS.



**Rys. 2** Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. według rodzaju środka odwoławczego



■ wniesienie sprzeciwu

■ zgłoszenie zarzutu wadliwości

■ jednoczesne wniesienie sprzeciwu i zgłoszenie zarzutu wadliwości

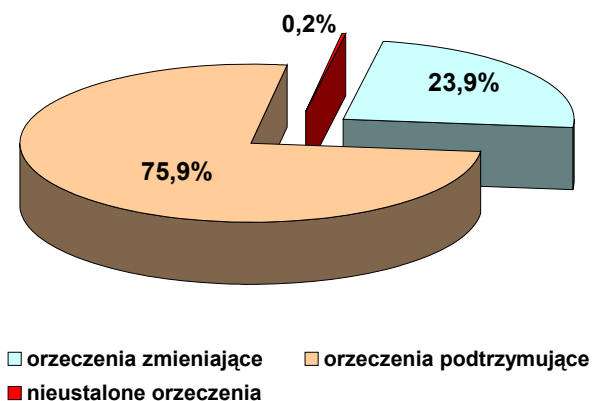
■ rozpatrzenie sprawy w trybie nadzoru Prezesa ZUS i w związku z przekazaniem przez sąd

## 2. Rozstrzygnięcia komisji lekarskich

Komisje lekarskie, rozpatrując wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, przy wydawaniu orzeczenia dokonują w większości przypadków rozstrzygnięcia na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku. W przypadku, gdy dokumentacja dołączona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia, komisja lekarska ma prawo zwrócić się o uzupełnienie dokumentacji o opinie lekarza konsultanta, o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej, jak również przeprowadzić bezpośrednie badanie stanu zdrowia osoby, w stosunku do której miało być wydane orzeczenie. W 2011 r. dodatkowe badania przeprowadzono w 5,3 tys. przypadków, z tego: badania specjalistyczne dla 2,8 tys. osób, badania w domu chorego w 1,2 tys. przypadków, badania dodatkowe przeprowadzone przez psychologa dla 0,6 tys. osób, obserwacje szpitalne w 0,7 tys. przypadków. Jeśli po przeprowadzeniu postępowania rozpatrującego wniesiony sprzeciw lub zarzut wadliwości, komisja lekarska zmieniła co najmniej jedno z poniższych ustaleń, tj. stopień niezdolności do pracy, związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania tej niezdolności, datę powstania niezdolności do pracy, przewidywany okres trwania niezdolności do pracy, procent uszczerbku na zdrowiu, to orzeczenie to zostało odnotowane jako orzeczenie zmieniające ustalenia lekarza orzecznika.

W 2011 r. komisje lekarskie ZUS wydały 19,4 tys. orzeczeń zmieniających, co stanowiło 23,9% ogółu orzeczeń wydanych przez komisje, natomiast w 61,5 tys. (75,9%) spraw odwoławczych komisje lekarskie podtrzymały ustalenia lekarza orzecznika. Najwyższy odsetek orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika odnotowujemy w związku z orzeczeniami powypadkowymi dotyczącymi oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu – 32,6% oraz w przypadku orzeczeń pierwszorazowych i ponownych o rentę rodzinną i przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną – 25,4%, najniższy zaś w związku z orzeczeniami pozostałymi oraz ponownymi w sprawie renty socjalnej, odpowiednio –14,7% i 16,5% (rys. 3 i tabl. 4).

**Rys. 3** Struktura orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2011 roku



**TABL. 4 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU  
W LATACH 2010-2011 WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA**

Rodzaj orzeczenia wydanego Przez lekarza orzecznika		ogółem		orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika		nieustalone rozstrzygnięcie komisji lekarskiej*/	
		liczba	liczba	ogółem = 100	liczba	ogółem = 100	liczba	ogółem = 100	
<b>Ogółem</b>	2010	90 614	67 363	74,3	23 251	25,7	x	x	
	<b>2011</b>	<b>80 988</b>	<b>61 504</b>	<b>75,9</b>	<b>19 364</b>	<b>23,9</b>	<b>120</b>	<b>0,2</b>	
	a	89,4	91,3		83,3		x	x	
z tego:									
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	2010	18 392	13 527	73,5	4 865	26,5	x	x	
	<b>2011</b>	<b>17 104</b>	<b>13 030</b>	<b>76,2</b>	<b>4 047</b>	<b>23,7</b>	<b>27</b>	<b>0,1</b>	
	a	<b>93,0</b>	96,3		83,2		x	x	
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	2010	46 283	34 373	74,3	11 910	25,7	x	x	
	<b>2011</b>	<b>40 020</b>	<b>30 813</b>	<b>77,0</b>	<b>9 148</b>	<b>22,9</b>	<b>59</b>	<b>0,1</b>	
	a	86,5	89,6		76,8		x	x	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgniacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2010	1 673	1 262	75,4	411	24,6	x	x	
	<b>2011</b>	<b>1 851</b>	<b>1 378</b>	<b>74,4</b>	<b>470</b>	<b>25,4</b>	<b>3</b>	<b>0,2</b>	
	a	110,6	109,2		114,4		x	x	
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2010	11 370	7 786	68,5	3 584	31,5	x	x	
	<b>2011</b>	<b>10 810</b>	<b>7 272</b>	<b>67,3</b>	<b>3 524</b>	<b>32,6</b>	<b>14</b>	<b>0,1</b>	
	a	95,1	93,4		98,3		x	x	
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgniacyjnego emerytom	2010	3 979	3 137	78,8	842	21,2	x	x	
	<b>2011</b>	<b>3 428</b>	<b>2 650</b>	<b>77,3</b>	<b>773</b>	<b>22,5</b>	<b>5</b>	<b>0,2</b>	
	a	86,2	84,5		91,8		x	x	
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	2010	3 837	3 109	81,0	728	19,0	x	x	
	<b>2011</b>	<b>3 433</b>	<b>2 776</b>	<b>80,9</b>	<b>652</b>	<b>19,0</b>	<b>5</b>	<b>0,1</b>	
	a	89,5	89,3		89,6		x	x	
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	2010	3 598	3 040	84,5	558	15,5	x	x	
	<b>2011</b>	<b>3 008</b>	<b>2 507</b>	<b>83,3</b>	<b>497</b>	<b>16,5</b>	<b>4</b>	<b>0,2</b>	
	a	83,6	82,5		89,1		x	x	
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	2010	842	628	74,6	214	25,4	x	x	
	<b>2011</b>	<b>845</b>	<b>662</b>	<b>78,3</b>	<b>181</b>	<b>21,4</b>	<b>2</b>	<b>0,3</b>	
	a	100,4	105,4		84,6		x	x	
orzeczenia pozostałe	2010	640	501	78,3	139	21,7	x	x	
	<b>2011</b>	<b>489</b>	<b>416</b>	<b>85,1</b>	<b>72</b>	<b>14,7</b>	<b>1</b>	<b>0,2</b>	
	a	76,4	83,0		51,8		x	x	

\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

Rozpatrując liczbę orzeczeń wydanych w 2011 r. przez komisje lekarskie ubezpieczonym według województw odpowiadających miejscu ich zamieszkania obserwujemy, że największą liczbę wydano ubezpieczonym w województwie wielkopolskim – 8,4 tys., śląskim – 7,8 tys., oraz dolnośląskim

i mazowieckim – po 7,7 tys., najmniej natomiast w województwach podlaskim i opolskim – po 2,1 tys. Najczęściej odwoływano się od orzeczeń lekarzy orzeczników (relacja orzeczeń komisji lekarskich do orzeczeń lekarzy orzeczników) w województwach: opolskim – w 14,5% przypadków, zachodniopomorskim i lubuskim – po 14,3%, najrzadziej natomiast w województwie śląskim - 8,0% i mazowieckim – 9,0%. Średni stosunek odwołań od orzeczeń lekarzy orzeczników w kraju wynosił 10,3% (tabl. 5 i rys. 4).

Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie lubelskim – w 33,7% przypadków i w województwie wielkopolskim – w 30,7%, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie świętokrzyskim – 84,4% i dolnośląskim – 82,2% przypadków. Liczba orzeczeń podtrzymujących ustalenia lekarza orzecznika wahała się od 66,2% do 84,4% orzeczeń wydanych osobom zamieszkałym na terenie danego województwa (tabl. 6 i rys. 5).

**TABL. 5 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2011 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTWA, NA TERENIE KTÓREGO ZAMIESZKUJE OSOBA ZGŁASZAJĄCA SPRZECIW**

Województwa	Orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników	Orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika
<b>OGÓLEM*/</b>	<b>783 390</b>	<b>80 988</b>	<b>10,3</b>
z tego:			
Dolnośląskie	65 574	7 692	11,7
Kujawsko-pomorskie	49 448	4 791	9,7
Lubelskie	45 509	4 454	9,8
Lubuskie	23 564	3 360	14,3
Łódzkie	56 126	6 198	11,0
Małopolskie	63 383	6 117	9,7
Mazowieckie	85 427	7 671	9,0
Opolskie	14 523	2 100	14,5
Podkarpackie	39 815	4 214	10,6
Podlaskie	15 740	2 139	13,6
Pomorskie	49 856	5 327	10,7
Śląskie	97 820	7 836	8,0
Świętokrzyskie	23 829	2 264	9,5
Warmińsko-mazurskie	21 807	2 482	11,4
Wielkopolskie	85 956	8 375	9,7
Zachodniopomorskie	32 561	4 664	14,3
Nieustalone województwo	12 452	1 304	10,5

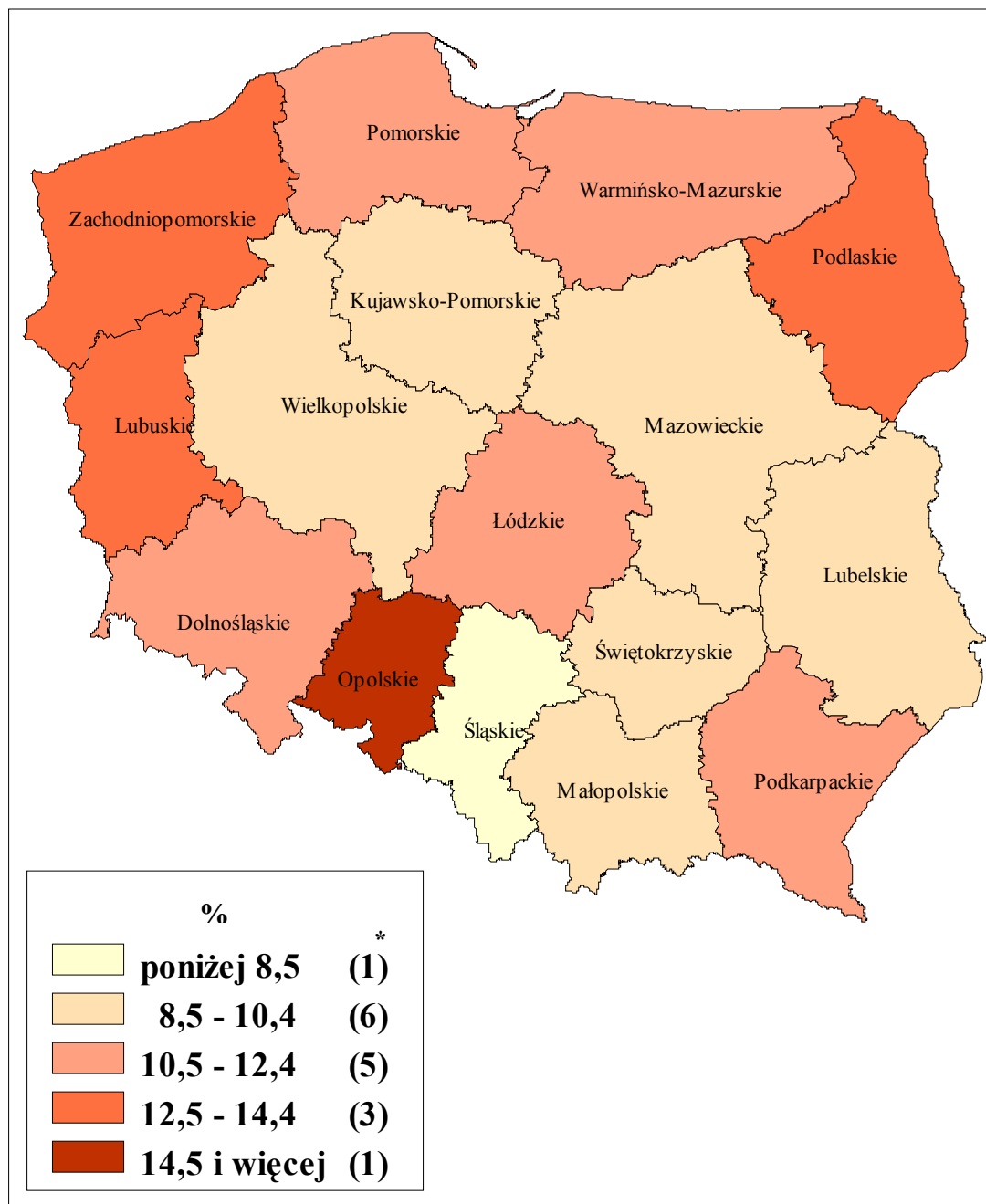
*\*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej*

**TABL. 6 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU W 2011 ROKU WEDŁUG WOJEWÓDZTWA, NA TERENIE KTÓREGO ZAMIESZKUJE OSOBA ZGŁASZAJĄCA SPRZECIW**

Województwa	Ogółem	Orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika		Orzeczenia zmieniające ustalenia lekarza orzecznika		Nieustalone rozstrzygnięcie komisji lekarskiej*/	
		liczba	ogółem = 100,0	liczba	ogółem = 100,0	liczba	ogółem = 100,0
<b>OGÓŁEM</b>	<b>80 988</b>	<b>61 504</b>	<b>75,9</b>	<b>19 364</b>	<b>23,9</b>	<b>120</b>	<b>0,2</b>
z tego:							
Dolnośląskie	7 692	6 326	82,2	1 354	17,6	12	0,2
Kujawsko-pomorskie	4 791	3 555	74,2	1 229	25,7	7	0,1
Lubelskie	4 454	2 947	66,2	1 500	33,7	7	0,1
Lubuskie	3 360	2 625	78,1	730	21,7	5	0,2
Łódzkie	6 198	4 896	79,0	1 293	20,9	9	0,1
Małopolskie	6 117	4 590	75,0	1 518	24,8	9	0,2
Mazowieckie	7 671	5 734	74,7	1 926	25,1	11	0,2
Opolskie	2 100	1 617	77,0	480	22,8	3	0,2
Podkarpackie	4 214	3 377	80,1	831	19,7	6	0,2
Podlaskie	2 139	1 634	76,4	502	23,5	3	0,1
Pomorskie	5 327	3 968	74,5	1 351	25,4	8	0,1
Śląskie	7 836	5 906	75,4	1 918	24,5	12	0,1
Świętokrzyskie	2 264	1 911	84,4	350	15,4	3	0,2
Warmińsko-mazurskie	2 482	1 951	78,6	527	21,2	4	0,2
Wielkopolskie	8 375	5 794	69,2	2 569	30,7	12	0,1
Zachodniopomorskie	4 664	3 669	78,7	988	21,2	7	0,1
Nieustalone województwo*/	1 304	1 004	77,0	298	22,8	2	0,2

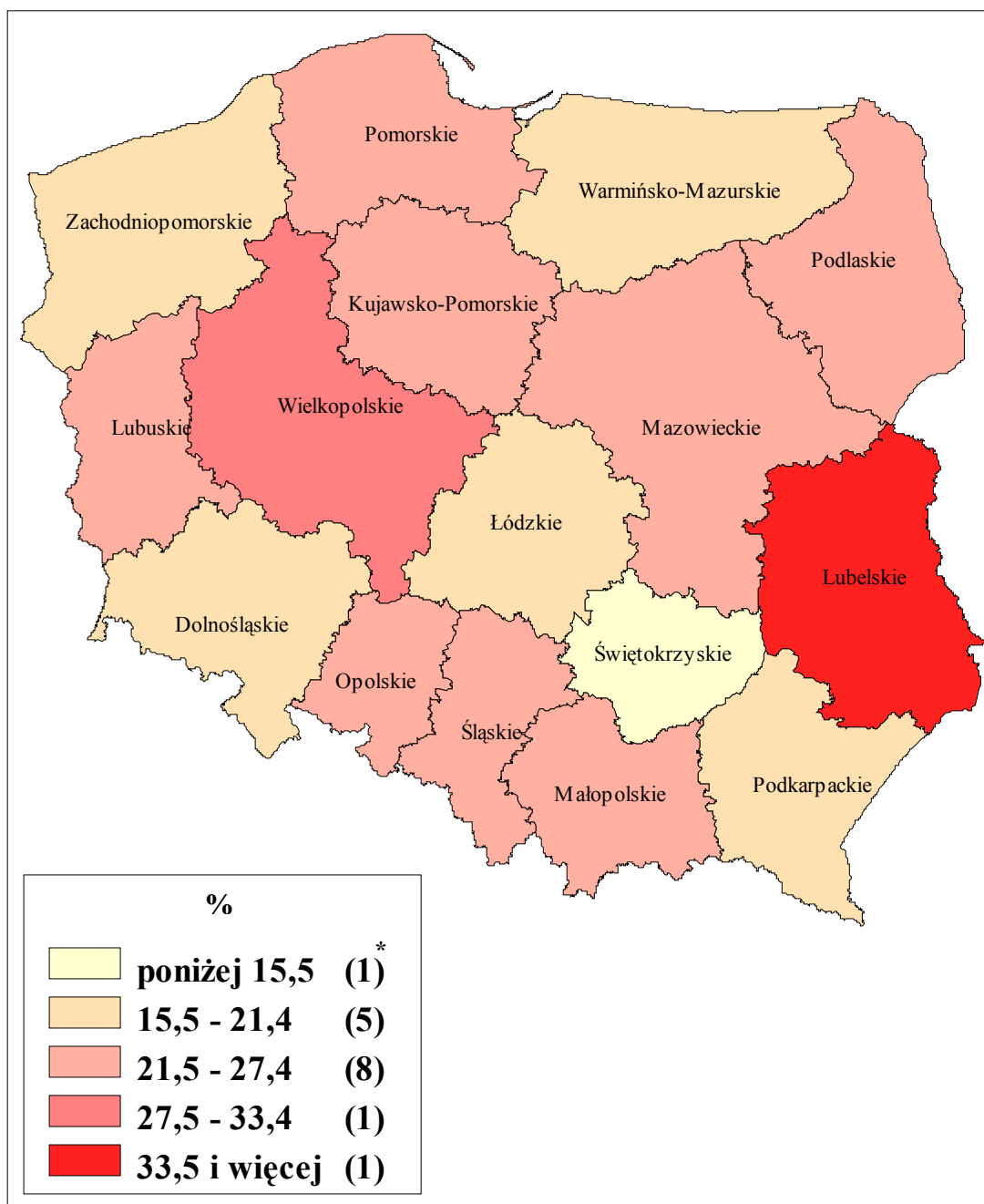
\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**Rys. 4    Udział orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie  
w orzeczeniach lekarzy orzeczników w 2011 r.**



\* liczba województw

**Rys. 5** Udział orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarzy orzeczników w orzeczeniach ogółem wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r.



\* liczba województw

## 2.1 Zmiany w ustaleniach lekarza orzecznika

W 2011 r. komisje lekarskie wydały 19,4 tys. orzeczeń zmieniających orzeczenia lekarza orzecznika i najczęściej zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy. Wysoki udział tych zmian – blisko 50%, miał miejsce w przypadku większości rodzajów orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika.

Badanie grupy ubezpieczonych, w stosunku do której zmieniono stopień niezdolności do pracy wykazało, że w przypadku orzeczeń pierwszorazowych przed wydaniem orzeczenia komisji lekarskiej 46,0% osób legitymowało się brakiem niezdolności do pracy, 25,4% miało orzeczoną częściową niezdolność do pracy, 10,2% całkowitą niezdolność do pracy, a 0,9% całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji. Po rozpatrzeniu odwołań i ponownym ustaleniu stopnia niezdolności do pracy przez komisje lekarskie – brak niezdolności do pracy występował w 28,4% przypadków (spadek o 17,6 pkt. procentowych), częściowa niezdolność do pracy – w 23,7% (spadek o 1,7 pkt. procentowego), całkowita niezdolność do pracy – w 12,1% (wzrost o 1,9 pkt. procentowego), a całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji – w 3,9% (wzrost o 3,0 pkt. procentowe). Podobna tendencja miała miejsce w przypadku orzeczeń ponownych dla celów rentowych (tabl. 7).

W 2011 r. w przypadku orzeczeń pierwszorazowych komisje lekarskie orzekały analogicznie, jak w roku poprzednim. Tylko nieznacznie częściej wydawały uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, natomiast rzadziej orzekały o braku niezdolności do pracy. W przypadku orzeczeń ponownych różnice te są bardziej widoczne. W znacznie większym procencie komisje lekarskie orzekały o częściowej niezdolności do pracy oraz o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, a w mniejszym stopniu o braku niezdolności do pracy. Ogółem zmiany w ustalaniu stopnia niezdolności do pracy dokonane przez komisje lekarskie w 2011 r. w orzeczeniach pierwszorazowych i ponownych rentowych w większości przypadków były korzystne dla wnoszących sprzeciw.

Poza zmianami dotyczącymi stopnia niezdolności do pracy, komisje lekarskie w 31,1% przypadków zmieniły przewidywany okres niezdolności do pracy, w 7,7% przypadków zmieniły datę powstania niezdolności do pracy, a w 4,7% zmieniły związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy.

Pozostałe 6,6% zmian dotyczyło podwyższenia bądź obniżenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, wydania przez komisje lekarskie orzeczenia uzasadniającego przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego lub celowości przekwalifikowania zawodowego.



**TABL. 7 STRUKTURA ORZECZEŃ W SPRAWACH RENTOWYCH WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE W LATACH 2010-2011 ZMIENIAJĄCYCH USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA**

Wyszczególnienie		Orzeczenia pierwszorazowe rentowe		Orzeczenia ponowne rentowe	
		orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie	orzeczenia wydane przez lekarza orzecznika	orzeczenia wydane przez komisje lekarskie
<b>Ogółem</b>	2010	100,0	100,0	100,0	100,0
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
z tego ustalające:					
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2010	1,7	3,6	1,1	3,9
	<b>2011</b>	<b>0,9</b>	<b>3,9</b>	<b>1,1</b>	<b>7,1</b>
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2010	-	-	3,2	2,7
	<b>2011</b>	-	-	<b>4,1</b>	<b>3,5</b>
całkowitą niezdolność do pracy	2010	10,8	12,7	8,9	11,3
	<b>2011</b>	<b>10,2</b>	<b>12,1</b>	<b>10,3</b>	<b>13,5</b>
brak całkowitej niezdolności do pracy	2010	0,9	1,4	7,1	7,8
	<b>2011</b>	<b>1,3</b>	<b>2,4</b>	<b>8,1</b>	<b>10,2</b>
częściową niezdolność do pracy	2010	27,1	24,5	33,0	23,7
	<b>2011</b>	<b>25,4</b>	<b>23,7</b>	<b>31,2</b>	<b>30,1</b>
celowość przekwalifikowania zawodowego	2010	0,3	0,4	0,5	0,5
	<b>2011</b>	<b>0,2</b>	<b>0,2</b>	<b>0,5</b>	<b>0,5</b>
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2010	16,4	25,6	22,9	4,1
	<b>2011</b>	<b>16,0</b>	<b>29,3</b>	<b>4,9</b>	<b>11,6</b>
brak niezdolności do pracy	2010	42,9	31,8	23,2	46,0
	<b>2011</b>	<b>46,0</b>	<b>28,4</b>	<b>39,8</b>	<b>23,5</b>

W 2011 r. orzeczenia w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu komisje lekarskie wydały dla 10,8 tys. badanych, tj. 13,4% ogółu orzeczeń.

Z tej liczby orzeczeń w przypadku 4,1 tys. osób (tj. 38,0%) komisje lekarskie dokonały zmian ustaleń lekarzy orzeczników. W związku z wypadkami przy pracy odwołanie wniosło 93,6% poszkodowanych, a w związku z chorobami zawodowymi 6,4%.

Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu osób badanych przed dokonaniem zmian przez komisje lekarskie wynosił 6,3%, a po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu 9,0%. Jego wysokość zależna była od rodzaju okoliczności w jakich zaistniał.

I tak, przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy orzeczony przez komisje lekarskie wyniósł 7,9% i był wyższy o 2,8% od orzeczonego przez lekarzy orzeczników, a w przypadku chorób zawodowych był wyższy o 1,1% od orzeczonego przez lekarzy orzeczników i wynosił 19,2%.

**TABL. 8 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU\*/ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU ORAZ WYBRANYCH RODZAJÓW URAZÓW I CHOROÓB ZAWODOWYCH**

Wyszczególnienie	Przeciętny procent uszczerbku ustalony przez:	
	lekarza orzecznika	komisje lekarskie
<b>OGÓŁEM</b>	<b>6,3</b>	<b>9,0</b>
<b>Wypadki przy pracy</b>	<b>5,1</b>	<b>7,9</b>
uszkodzenia kończyny dolnej	4,6	7,1
uszkodzenia śródrezcza i palców	3,3	4,4
uszkodzenia kończyny górnej	6,5	9,1
uszkodzenia kręgosłupa	7,8	8,9
uszkodzenia twarzy	3,0	4,6
uszkodzenia głowy	10,8	18,1
uszkodzenia narządu słuchu	16,2	25,2
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	12,2	17,1
uszkodzenia narządów moczowo-płciowych	29,7	43,7
uszkodzenia brzucha i ich następstwa	10,8	16,2
uszkodzenia miednicy	15,5	21,3
uszkodzenia narządu wzroku	15,9	19,9
uszkodzenia szyi, krtani, tchawicy i przełyku	13,1	8,7
ostre zatrucia i ich następstwa	10,1	17,5
<b>Choroby zawodowe</b>	<b>18,1</b>	<b>19,2</b>
przewlekłe choroby narządu głosu	18,2	15,9
schorzenia układu oddechowego	24,9	28,0
pylice płuc	14,7	15,6
schorzenia nerwów, mięśni	10,6	9,4
choroby zakaźne i pasożytnicze	13,0	14,7
uszkodzenia narządu słuchu	23,9	23,4
nowotwory złośliwe	47,4	30,5
choroby skóry	9,8	9,1
choroby narządu wzroku	7,5	15,0
zatrucia ostre albo przewlekłe wywołane przez substancje chemiczne	14,0	10,0
zespół wibracyjny	25,1	27,0

*\*/ komisja lekarska orzekła procentowy uszczerbek na zdrowiu, tj. w stosunku do ustalonego przez lekarza orzecznika uszczerbku na zdrowiu, podwyższyła go, utrzymała na tym samym poziomie lub obniżyła.*

Zmiany ustaleń lekarza orzecznika w przypadku orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. w sprawach o przyznanie renty socjalnej przedstawia tabl. 9.

Z liczby 6,4 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. w sprawie o rentę socjalną w 17,8% przypadków komisje lekarskie zmieniły ustalenia lekarza orzecznika. Najczęściej zmiany dotyczyły ustaleń stopnia niezdolności do pracy, stanowiły bowiem 49,5% ogółu orzeczeń zmieniających i z reguły nie były korzystne dla badanych.

Przed orzeczeniem komisji lekarskiej brakiem całkowitej niezdolności do pracy w przypadku orzeczeń pierwszorazowych legitymowało się 38,2% ubiegających się o rentę socjalną, a po orzeczeniach komisji lekarskiej grupa ta stanowiła 59,8%. W przypadku orzeczeń ponownych odsetek tych osób wzrósł z 39,9% do 59,1%.

**TABL. 9 STRUKTURA ORZECZEŃ W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ W LATACH 2010-2011 WYDANYCH PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZMIENIAJĄCYCH USTALENIA LEKARZA ORZECZNIKA**

Wyszczególnienie		Orzeczenia pierwszorazowe		Orzeczenia ponowne	
		wydane przez lekarza orzecznika	wydane przez komisje lekarskie	wydane przez lekarza orzecznika	wydane przez komisje lekarskie
<b>Ogółem</b>	2010 <b>2011</b>	100,0 <b>100,0</b>	100,0 <b>100,0</b>	100,0 <b>100,0</b>	100,0 <b>100,0</b>
z tego					
całkowita niezdolność do pracy	2010 <b>2011</b>	60,8 <b>61,8</b>	38,6 <b>40,2</b>	67,3 <b>60,1</b>	35,0 <b>40,9</b>
brak całkowitej niezdolności do pracy	2010 <b>2011</b>	39,2 <b>38,2</b>	61,4 <b>59,8</b>	32,7 <b>39,9</b>	65,0 <b>59,1</b>

### 3. Charakterystyka osób badanych

Wśród badanych przez komisje lekarskie w 2011 r., podobnie jak i w całej populacji badanych przez lekarzy orzeczników, przeważali mężczyźni stanowiąc 57,2% ogółu. Najwyższy odsetek mężczyzn obserwujemy wśród odwołujących się od orzeczeń lekarza orzecznika w sprawach o ustalenie procentowego uszczerbku na zdrowiu – 69,6%, najniższy zaś w grupie występujących o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną – 30,9% (tabl. 10).

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników wynosił 48,1 lat (mężczyźni – 48,5 lat, kobiety - 47,6 lat) i w porównaniu z rokiem poprzednim nie uległ zmianie. Najmłodsi badani (średni wiek – 26,1 lat), to osoby z orzeczeniem pierwszorazowym wydanym przez lekarza orzecznika, ubiegające się o ustalenie prawa do renty socjalnej. Najstarsi, to emeryci wnoszący sprzeciw w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego – średnio w wieku 66,4 lat.

Najliczniejszą grupą badanych przez komisje lekarskie w sprawach rentowych byli pracownicy - tzn. zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Stanowili oni 70,6% tej grupy osób. W dalszej kolejności byli to pracownicy i osoby nie będące pracownikami ubiegające się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego – 19,6% oraz osoby nie będące pracownikami ubiegające się o rentę z tytułu niezdolności do pracy – 5,8% (tabl. 12).

W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były choroby układu krążenia, nowotwory, zaburzenia psychiczne i choroby układu kostno-stawowego. Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 21,2%, 14,5%, 14,4% i 12,5% ogółu odwołań. W przypadku mężczyzn główną przyczyną orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia – 26,5% orzeczeń, a wśród kobiet zaburzenia psychiczne – 20,2% i nowotwory – 19,8%.

Wśród odwołujących się od orzeczeń ponownych rentowych głównymi przyczynami orzekania o niezdolności do pracy były również choroby układu krążenia i zaburzenia psychiczne – 22,1% i 16,2%, a z kolei trzecią pod względem liczebności grupą były osoby z chorobami układu kostno-stawowego 14,3% - tabl. 15.

Średni wiek osób odwołujących się od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy wynosił 50,2 lat, a odwołujących się od orzeczeń ponownych był średnio o 2 lata wyższy.

**TABL. 10 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH WYDANE W 2011 R  
WEDŁUG RODZAJU ORZECZENIA I PŁCI OSÓB BADANYCH**

Rodzaj orzeczenia wydanego przez lekarza orzecznika	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety			Nieustalona płeć*/	
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach
<b>Ogółem</b>	<b>80 988</b>	<b>100,0</b>	<b>48,1</b>	<b>46 305</b>	<b>100,0</b>	<b>48,5</b>	<b>33 787</b>	<b>100,0</b>	<b>47,6</b>	<b>896</b>	<b>100,0</b>
z tego:											
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych	17 104	21,1	49,2	9 464	20,4	50,3	7 472	22,1	47,7	168	18,7
orzeczenia ponowne dla celów rentowych	40 020	49,4	50,9	23 550	50,9	51,9	16 323	48,3	49,6	147	16,4
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	1 851	2,3	47,7	572	1,2	39,6	1 153	3,4	51,7	126	14,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne dotyczące procentowego uszczerbku na zdrowiu	10 810	13,4	42,2	7 523	16,3	41,5	3 277	9,7	43,7	10	1,1
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	3 428	4,2	66,4	1 374	3,0	67,4	2 022	6,0	65,7	32	3,6
orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej	3 433	4,3	26,1	1 715	3,7	25,8	1 623	4,8	26,4	95	10,6
orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej	3 008	3,7	27,7	1 472	3,2	27,1	1 513	4,5	28,2	23	2,6
orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji	845	1,0	52,4	527	1,1	52,5	282	0,8	52,2	36	4,0
orzeczenia pozostałe	489	0,6	55,2	108	0,2	55,9	122	0,4	54,7	259	28,9

**TABL. 11 WIEK I PŁEĆ OSÓB, KTÓRYM ORZECZENIE WYDAŁ LEKARZ ORZECZNIK I KOMISJE LEKARSKIE**

Wyszczególnienie	Orzeczenia wydane przez:					
	lekarzy orzeczników			komisje lekarskie		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
<b>Ogółem**/</b>	<b>752 912</b>	<b>100,0</b>	<b>48,5</b>	<b>80 988</b>	<b>100,0</b>	<b>48,1</b>
Mężczyźni	449 653	59,7	48,7	46 305	57,2	48,5
Kobiety	297 466	39,5	48,2	33 787	41,7	47,6
Nieustalona płeć*/	5 793	0,8	x	896	1,1	x

\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

\*\*/ bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej

**TABL. 12 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH W SPRAWACH RENTOWYCH  
WYDANE W LATACH 2010-2011 WEDŁUG GRUP BADANYCH**

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/	
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
<b>Ogółem</b>	2010	66 347	100,0	38 533	100,0	27 814	100,0	x	100,0
	<b>2011</b>	<b>58 975</b>	<b>100,0</b>	<b>33 586</b>	<b>100,0</b>	<b>24 943</b>	<b>100,0</b>	<b>446</b>	<b>100,0</b>
	a	88,9	x	87,2	x	89,7	x	x	x
z tego orzeczenia wydane:									
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy:									
- pracownikom	2010	46 144	69,5	27 142	70,4	19 002	68,3	x	x
	<b>2011</b>	<b>41 639</b>	<b>70,6</b>	<b>24 165</b>	<b>71,9</b>	<b>17 205</b>	<b>69,0</b>	<b>269</b>	<b>60,3</b>
	a	90,2	x	89,0	x	90,5	x	x	x
- osobom nie będącym pracownikami	2010	4 070	6,1	2 930	7,6	1 140	4,1	x	x
	<b>2011</b>	<b>3 414</b>	<b>5,8</b>	<b>2 445</b>	<b>7,3</b>	<b>950</b>	<b>3,8</b>	<b>19</b>	<b>4,3</b>
	a	83,9	x	83,4	x	83,3	x	x	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2010	13 925	21,0	7 414	19,2	6 511	23,4	x	x
	<b>2011</b>	<b>11 567</b>	<b>19,6</b>	<b>6 003</b>	<b>17,9</b>	<b>5 551</b>	<b>22,3</b>	<b>13</b>	<b>2,9</b>
	a	83,1	x	81,0	x	85,3	x	x	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty rodzinnej	2010	1 673	2,5	617	1,6	1 056	3,8	x	x
	<b>2011</b>	<b>1 851</b>	<b>3,1</b>	<b>572</b>	<b>1,7</b>	<b>1 153</b>	<b>4,6</b>	<b>126</b>	<b>28,2</b>
	a	110,6	x	92,7	x	109,2	x	x	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2010	535	0,8	430	1,1	105	0,4	x	x
	<b>2011</b>	<b>504</b>	<b>0,9</b>	<b>401</b>	<b>1,2</b>	<b>84</b>	<b>0,3</b>	<b>19</b>	<b>4,3</b>
	a	94,2	x	93,3	x	80,0	x	x	x
<b>Orzeczenia pierwszorazowe rentowe</b>	2010	18 392	100,0	10 636	100,0	7 756	100,0	x	x
	<b>2011</b>	<b>17 104</b>	<b>100,0</b>	<b>9 464</b>	<b>100,0</b>	<b>7 472</b>	<b>100,0</b>	<b>168</b>	<b>100,0</b>
	a	93,0	x	89,0	x	96,3	x	x	x
z tego orzeczenia wydane:									
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy:									
- pracownikom	2010	11 926	64,8	7 037	66,2	4 889	63,0	x	x
	<b>2011</b>	<b>11 184</b>	<b>65,4</b>	<b>6 304</b>	<b>66,6</b>	<b>4 743</b>	<b>63,5</b>	<b>137</b>	<b>81,5</b>
	a	93,8	x	89,6	x	97,0	x	x	x
- osobom nie będącym pracownikami	2010	804	4,4	580	5,5	224	2,9	x	x
	<b>2011</b>	<b>733</b>	<b>4,3</b>	<b>516</b>	<b>5,4</b>	<b>209</b>	<b>2,8</b>	<b>8</b>	<b>4,8</b>
	a	91,2	x	89,0	x	93,3	x	x	x

\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 12 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH W SPRAWACH RENTOWYCH  
WYDANE W LATACH 2010-2011 WEDŁUG GRUP BADANYCH (dok.)**

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/		
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2010	5 472	29,8	2 881	27,1	2 591	33,4	x	x
	<b>2011</b>	<b>4 975</b>	<b>29,1</b>	<b>2 506</b>	<b>26,5</b>	<b>2 465</b>	<b>33,0</b>	<b>4</b>	<b>2,4</b>
	a	90,9	x	87,0	x	95,1	x	x	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2010	190	1,0	138	1,3	52	0,7	x	x
	<b>2011</b>	<b>212</b>	<b>1,2</b>	<b>138</b>	<b>1,5</b>	<b>55</b>	<b>0,7</b>	<b>19</b>	<b>11,3</b>
	a	111,6	x	100,0	x	105,8	x	x	x
<b>Orzeczenia ponowne rentowe</b>	2010	46 282	100,0	27 280	100,0	19 002	100,0	x	x
	<b>2011</b>	<b>40 020</b>	<b>100,0</b>	<b>23 550</b>	<b>100,0</b>	<b>16 318</b>	<b>100,0</b>	<b>152</b>	<b>100,0</b>
	a	86,5	x	86,3	x	85,9	x	x	x
z tego orzeczenia wydane:									
ubiegającym się o rentę z tytułu niezdolności do pracy:									
- pracownikom	2010	34 218	73,9	20 105	73,7	14 113	74,3	x	x
	<b>2011</b>	<b>30 455</b>	<b>76,1</b>	<b>17 861</b>	<b>75,8</b>	<b>12 462</b>	<b>76,4</b>	<b>132</b>	<b>86,9</b>
	a	89,0	x	88,8	x	88,3	x	x	x
- osobom nie będącym pracownikami	2010	3 266	7,1	2 350	8,6	916	4,8	x	x
	<b>2011</b>	<b>2 681</b>	<b>6,7</b>	<b>1 929</b>	<b>8,2</b>	<b>741</b>	<b>4,5</b>	<b>11</b>	<b>7,2</b>
	a	82,1	x	82,1	x	80,9	x	x	x
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2010	8 453	18,3	4 533	16,6	3 920	20,6	x	x
	<b>2011</b>	<b>6 592</b>	<b>16,5</b>	<b>3 497</b>	<b>14,9</b>	<b>3 086</b>	<b>18,9</b>	<b>9</b>	<b>5,9</b>
	a	78,0	x	77,1	x	78,7	x	x	x
ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego	2010	345	0,7	292	1,1	53	0,3	x	x
	<b>2011</b>	<b>292</b>	<b>0,7</b>	<b>263</b>	<b>1,1</b>	<b>29</b>	<b>0,2</b>	-	-
	a	84,6	x	90,1	x	54,7	x	x	x
<b>Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną</b>	2010	1 673	100,0	617	100,0	1 056	100,0	x	x
	<b>2011</b>	<b>1 851</b>	<b>100,0</b>	<b>572</b>	<b>100,0</b>	<b>1 153</b>	<b>100,0</b>	<b>126</b>	<b>100,0</b>
	a	110,6	x	92,7	x	109,2	x	x	x
z tego orzeczenia									
pierwszorazowe	2010	1 087	65,0	455	73,7	632	59,8	x	x
	<b>2011</b>	<b>1 195</b>	<b>64,6</b>	<b>399</b>	<b>69,8</b>	<b>676</b>	<b>58,6</b>	<b>120</b>	<b>95,2</b>
	a	109,9	x	87,7	x	107,0	x	x	x
ponowne	2010	586	35,0	162	26,3	424	40,2	x	x
	<b>2011</b>	<b>656</b>	<b>35,4</b>	<b>173</b>	<b>30,2</b>	<b>477</b>	<b>41,4</b>	<b>6</b>	<b>4,8</b>
	a	111,9	x	106,8	x	112,5	x	x	x

\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzecznicznej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

W związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych, komisje lekarskie najczęściej ustalały niezdolność do pracy na okres od 10 miesięcy do 24 miesięcy. Orzeczenia z takim okresem ważności stanowiły 62,7%. W związku z odwołaniami od orzeczeń ponownych rentowych odsetek ten - 53,0%.

Orzeczenie bezterminowe stwierdzające trwałą niezdolność do pracy w sprawach pierwszorazowych rentowych uzyskało 9,3% badanych przez komisje, natomiast w sprawach ponownych rentowych 8,3%. W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział w przypadku orzeczeń pierwszorazowych spadł - o 0,3 punktu procentowego, a w przypadku orzeczeń ponownych wzrósł o 0,3 punktu procentowego (tabl. 17, 19).

Średni okres ważności orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych wydanych przez komisje lekarskie wynosił 14,4 m-cy, a przypadku orzeczeń ponownych 19,2 m-cy.

Rozpatrując trzecią co do liczebności grupę osób odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników, czyli badanych przez komisje lekarskie w sprawach dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, obserwujemy znaczną przewagę poszkodowanych w związku z wypadkami przy pracy. Osoby, którym komisje lekarskie ustaliły procentowy uszczerbek na zdrowiu w związku z wypadkami przy pracy stanowiły 90,5%, a poszkodowani w związku z chorobami zawodowymi – 9,4%.

Wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy, uszczerbek na zdrowiu komisje lekarskie orzekały najczęściej w związku z uszkodzeniami kończyn dolnych – 34,7% przypadków oraz uszkodzeniami śródrečia i palców – 16,9% ogółu orzeczeń z ustalonym procentem uszczerbku na zdrowiu. Wśród dotkniętych chorobą zawodową uszczerbek na zdrowiu ustalano najczęściej w związku z pylicami płuc oraz schorzeniami układu oddechowego - po 1,7% ogółu orzeczeń z ustalonym procentowym uszczerbkiem na zdrowiu (tabl. 20).

Średni wiek osób badanych, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie ustalające procentowy uszczerbek na zdrowiu wynosił 43,9 lat (dla poszkodowanych w wyniku wypadków przy pracy – 42,6 lat, dla poszkodowanych w związku z chorobami zawodowymi – 56,9 lat).

Tabela 21 prezentuje orzeczenia komisji lekarskich wydane w 2011 r. osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej. Z 6,4 tys. wydanych orzeczeń - 53,3% dotyczyło odwołań od orzeczeń pierwszorazowych wydanych przez lekarza orzecznika, a 46,7% od orzeczeń ponownych.

Wśród odwołujących się od orzeczeń lekarzy orzeczników w sprawie renty socjalnej mężczyźni stanowili 49,5%, kobiety 48,7%, a w pozostałych 1,8% - płeć nie została ustalona. Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy wydano w 19,3% przypadków. Dla orzeczeń pierwszorazowych odsetek ten wynosił 22,3%, a dla orzeczeń ponownych – 15,8%.



**TABL. 13 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/ WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									
		Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
<b>OGÓŁEM</b>	2010	100,0	0,1	4,9	10,8	20,1	51,3	11,7	1,2	x	50,2
	2011	100,0	0,2	5,4	10,3	16,8	51,4	11,6	1,5	2,8	50,3
w tym:											
choroby układu krążenia	2010	100,0	-	0,4	3,4	13,4	62,0	19,1	1,7	x	52,8
	2011	100,0	0,1	0,9	3,3	11,7	63,0	18,0	2,1	0,9	54,8
nowotwory	2010	100,0	-	2,7	7,8	21,5	56,7	10,7	0,6	x	50,9
	2011	100,0	0,2	2,9	8,8	17,0	55,0	12,6	0,6	2,9	51,3
zaburzenia psychiczne	2010	100,0	0,2	9,5	20,4	24,0	37,8	7,1	1,0	x	44,7
	2011	100,0	0,2	8,0	21,3	22,6	38,4	5,9	1,5	2,1	45,9
choroby układu kostno-stawowego	2010	100,0	-	1,3	7,4	22,4	57,0	11,0	1,1	x	51,1
	2011	100,0	0,2	5,1	7,3	16,8	59,0	9,7	1,7	0,2	51,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	100,0	0,7	11,7	16,9	23,8	39,7	6,8	0,3	x	42,7
	2011	100,0	0,4	13,1	16,8	20,5	42,9	5,2	0,4	0,7	45,8
choroby układu nerwowego	2010	100,0	-	9,9	16,5	25,4	40,1	7,4	0,7	x	42,5
	2011	100,0	-	11,8	16,2	17,6	45,6	8,5	0,3	-	46,9
choroby układu oddechowego	2010	100,0	-	-	2,4	11,4	53,7	25,2	7,3	x	55,9
	2011	100,0	-	-	2,6	11,1	53,0	23,9	7,7	1,7	56,1
choroby oka	2010	100,0	-	12,3	17,9	17,0	41,5	11,3	-	x	42,5
	2011	100,0	-	7,4	13,0	22,2	43,5	13,0	0,9	-	48,3
choroby układu trawiennego	2010	100,0	-	1,7	11,3	24,3	59,1	3,5	-	x	48,2
	2011	100,0	-	2,2	12,0	21,7	53,3	6,5	-	4,3	49,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	100,0	-	5,6	9,0	18,0	49,4	15,7	2,2	x	49,5
	2011	100,0	-	2,5	5,1	17,7	53,2	17,7	2,5	1,3	52,9
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	100,0	-	2,8	16,7	36,1	33,3	11,1	-	x	47,2
	2011	100,0	-	-	16,7	20,8	50,0	4,2	-	8,3	48,7

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzecznicznej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

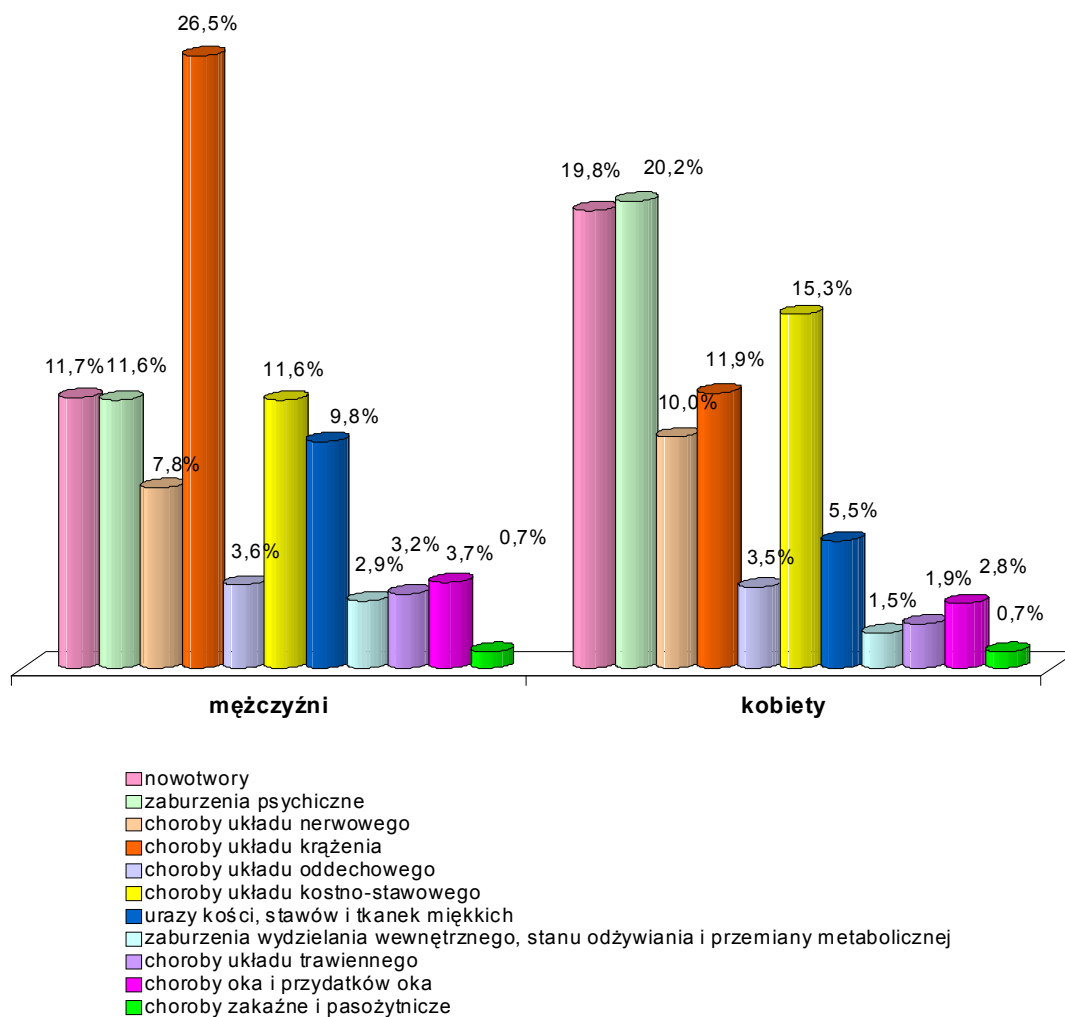
**TABL. 14 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/  
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH  
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU  
BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek
		Ogółem	Wiek osób badanych							nieustalony wiek**/	
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej		
<b>OGÓŁEM</b>	<b>2010</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>50,2</b>
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>50,3</b>
w tym:											
choroby układu krążenia	2010	22,5	-	1,7	7,1	15,0	27,2	36,7	33,3	x	52,8
	2011	21,2	16,7	3,4	6,8	14,8	26,0	33,0	30,0	6,5	54,8
nowotwory	2010	17,0	-	9,6	12,2	18,2	18,8	15,4	9,5	x	50,9
	2011	14,5	16,7	7,8	12,4	14,6	15,5	15,7	6,0	15,1	51,3
zaburzenia psychiczne	2010	14,4	33,3	28,1	27,2	17,2	10,6	8,6	11,9	x	44,7
	2011	14,4	16,7	21,2	29,8	19,3	10,8	7,3	14,0	10,8	45,9
choroby układu kostno-stawowego	2010	13,0	-	3,4	8,9	14,5	14,5	12,1	11,9	x	51,1
	2011	12,5	16,7	11,7	8,8	12,5	14,4	10,5	14,0	1,1	51,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	8,4	66,7	20,2	13,2	10,0	6,5	4,9	2,4	x	42,7
	2011	8,1	16,7	19,6	13,3	10,0	6,8	3,7	2,0	2,2	45,8
choroby układu nerwowego	2010	7,5	-	15,2	11,5	9,4	5,8	4,7	4,8	x	42,5
	2011	8,3	-	17,9	13,0	8,7	7,3	6,0	2,0	-	46,9
choroby układu oddechowego	2010	3,4	-	-	0,8	1,9	3,5	7,2	21,4	x	55,9
	2011	3,6	-	-	0,9	2,4	3,7	7,3	18,0	2,2	56,1
choroby oka	2010	2,9	-	7,3	4,8	2,5	2,4	2,8	-	x	42,5
	2011	3,3	-	4,5	4,1	4,3	2,8	3,7	2,0	-	48,3
choroby układu trawiennego	2010	3,2	-	1,1	3,3	3,8	3,6	0,9	-	x	48,2
	2011	2,8	-	1,1	3,2	3,6	2,9	1,6	-	4,3	49,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	2,4	-	2,8	2,0	2,2	2,4	3,3	4,8	x	49,5
	2011	2,4	-	1,1	1,2	2,5	2,5	3,7	4,0	1,1	52,9
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	1,0	-	0,6	1,5	1,8	0,6	0,9	-	x	47,2
	2011	0,7	-	-	1,2	0,9	0,7	0,3	-	2,2	48,7

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**Rys. 6** Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych



**TABL. 15 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/  
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH  
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBYCH I WIEKU BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek
		Ogółem	Wiek osób badanych								
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
<b>OGÓŁEM</b>	2010	100,0	-	1,4	7,5	17,7	58,6	13,7	1,0	x	52,3
	2011	<b>100,0</b>	<b>0,0</b>	<b>1,4</b>	<b>7,4</b>	<b>17,4</b>	<b>56,9</b>	<b>13,8</b>	<b>1,3</b>	<b>1,8</b>	<b>52,4</b>
w tym:											
choroby układu krążenia	2010	100,0	-	0,3	2,2	9,6	66,1	20,9	1,0	x	55,3
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>0,2</b>	<b>1,8</b>	<b>10,0</b>	<b>64,4</b>	<b>22,3</b>	<b>1,2</b>	<b>0,1</b>	<b>55,7</b>
nowotwory	2010	100,0	0,1	1,0	5,8	14,6	62,1	14,8	1,6	x	53,2
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>0,7</b>	<b>4,5</b>	<b>17,2</b>	<b>59,9</b>	<b>14,5</b>	<b>1,6</b>	<b>1,6</b>	<b>53,3</b>
zaburzenia psychiczne	2010	100,0	0,1	2,6	10,6	25,8	53,1	6,8	1,1	x	49,9
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>1,7</b>	<b>10,5</b>	<b>22,6</b>	<b>56,5</b>	<b>7,4</b>	<b>1,1</b>	<b>0,2</b>	<b>50,6</b>
choroby układu kostno-stawowego	2010	100,0	0,1	1,2	5,8	19,0	61,8	11,4	0,7	x	52,3
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>0,4</b>	<b>6,0</b>	<b>18,0</b>	<b>62,3</b>	<b>12,7</b>	<b>0,6</b>	-	<b>52,7</b>
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	100,0	-	3,5	17,9	22,1	47,4	8,7	0,4	x	48,4
	2011	<b>100,0</b>	<b>0,3</b>	<b>7,1</b>	<b>14,9</b>	<b>20,7</b>	<b>45,5</b>	<b>10,0</b>	<b>1,4</b>	<b>0,1</b>	<b>48,5</b>
choroby układu nerwowego	2010	100,0	-	1,3	12,0	22,3	53,2	10,8	0,3	x	50,3
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>1,5</b>	<b>11,9</b>	<b>24,2</b>	<b>51,8</b>	<b>9,8</b>	<b>0,7</b>	<b>0,1</b>	<b>50,1</b>
choroby układu oddechowego	2010	100,0	-	0,2	2,9	12,7	57,9	23,3	3,1	x	55,4
	2011	<b>100,0</b>	-	-	<b>3,6</b>	<b>12,2</b>	<b>56,6</b>	<b>23,7</b>	<b>3,9</b>	-	<b>55,3</b>
choroby oka	2010	100,0	-	2,9	10,9	19,2	52,5	12,7	1,8	x	51,1
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>0,8</b>	<b>10,5</b>	<b>21,5</b>	<b>51,8</b>	<b>13,2</b>	<b>2,2</b>	-	<b>51,4</b>
choroby układu trawiennego	2010	100,0	-	0,6	9,5	23,8	56,0	9,5	0,6	x	50,9
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>2,8</b>	<b>11,3</b>	<b>22,7</b>	<b>56,8</b>	<b>5,7</b>	-	<b>0,7</b>	<b>49,9</b>
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	100,0	-	0,6	4,4	15,8	62,7	16,5	-	x	53,4
	2011	<b>100,0</b>	-	<b>0,7</b>	<b>9,0</b>	<b>21,9</b>	<b>56,3</b>	<b>12,1</b>	-	-	<b>51,5</b>
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	100,0	-	1,3	10,4	29,9	50,6	7,8	-	x	50,1
	2011	<b>100,0</b>	-	-	<b>4,5</b>	<b>16,7</b>	<b>62,2</b>	<b>13,6</b>	<b>3,0</b>	-	<b>53,5</b>

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

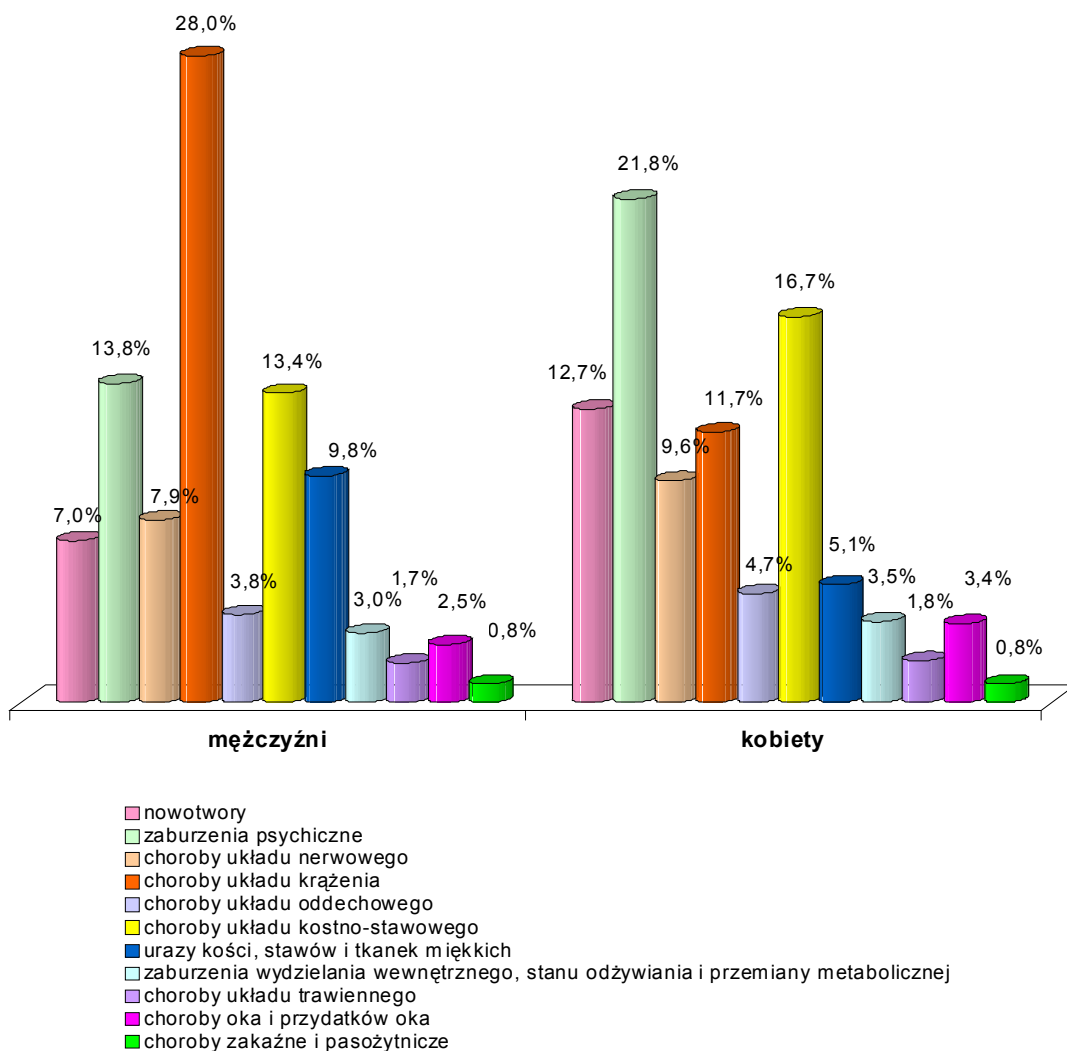
**TABL. 16 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/  
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH  
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG GRUP CHOROBOWYCH I WIEKU BADANYCH**

Grupy chorobowe		Orzeczenia komisji lekarskich									Średni wiek	
		Ogółem	Wiek osób badanych									
			19 lat i mniej	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/		
<b>OGÓŁEM</b>	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	52,3
	2011	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>52,4</b>
w tym:												
choroby układu krążenia	2010	24,0	-	4,5	7,0	13,0	27,1	36,6	25,8	x		55,3
	2011	<b>22,1</b>	-	<b>3,5</b>	<b>5,3</b>	<b>12,7</b>	<b>25,1</b>	<b>35,6</b>	<b>21,0</b>	<b>2,1</b>		<b>55,7</b>
nowotwory	2010	9,9	33,4	7,5	7,7	8,1	10,5	10,7	16,5	x		53,2
	2011	<b>8,9</b>	-	<b>4,4</b>	<b>5,4</b>	<b>8,8</b>	<b>9,4</b>	<b>9,3</b>	<b>11,4</b>	<b>8,2</b>		<b>53,3</b>
zaburzenia psychiczne	2010	16,3	33,3	31,3	23,2	23,7	14,8	8,1	17,5	x		49,9
	2011	<b>16,2</b>	-	<b>20,4</b>	<b>23,1</b>	<b>21,1</b>	<b>16,1</b>	<b>8,7</b>	<b>14,3</b>	<b>1,4</b>		<b>50,6</b>
choroby układu kostno-stawowego	2010	15,3	33,3	13,4	11,9	16,4	16,2	12,8	11,3	x		52,3
	2011	<b>14,3</b>	-	<b>4,4</b>	<b>11,6</b>	<b>14,7</b>	<b>15,6</b>	<b>13,1</b>	<b>6,7</b>	-		<b>52,7</b>
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	8,3	-	21,6	19,9	10,4	6,7	5,3	3,1	x		48,4
	2011	<b>8,1</b>	<b>100,0</b>	<b>41,6</b>	<b>16,3</b>	<b>9,6</b>	<b>6,5</b>	<b>5,8</b>	<b>8,6</b>	<b>0,7</b>		<b>48,5</b>
choroby układu nerwowego	2010	8,8	-	8,2	14,2	11,2	8,0	7,0	3,1	x		50,3
	2011	<b>8,3</b>	-	<b>8,8</b>	<b>13,4</b>	<b>11,6</b>	<b>7,6</b>	<b>5,9</b>	<b>4,8</b>	<b>0,7</b>		<b>50,1</b>
choroby układu oddechowego	2010	4,5	-	0,7	1,8	3,2	4,5	7,7	14,4	x		55,4
	2011	<b>4,0</b>	-	-	<b>2,0</b>	<b>2,8</b>	<b>4,0</b>	<b>6,9</b>	<b>12,4</b>	-		<b>55,3</b>
choroby oka	2010	2,8	-	6,0	4,0	3,0	2,5	2,6	5,2	x		51,1
	2011	<b>2,8</b>	-	<b>1,8</b>	<b>4,0</b>	<b>3,4</b>	<b>2,5</b>	<b>2,6</b>	<b>4,8</b>	-		<b>51,4</b>
choroby układu trawiennego	2010	1,7	-	0,7	2,2	2,3	1,6	1,2	1,0	x		50,9
	2011	<b>1,7</b>	-	<b>3,5</b>	<b>2,6</b>	<b>2,2</b>	<b>1,7</b>	<b>0,7</b>	-	<b>0,7</b>		<b>49,9</b>
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	3,2	-	1,5	1,9	2,8	3,4	3,8	0,0	x		53,4
	2011	<b>3,1</b>	-	<b>1,8</b>	<b>3,8</b>	<b>3,9</b>	<b>3,1</b>	<b>2,7</b>	-	-		<b>51,5</b>
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	0,8	-	0,7	1,1	1,3	0,7	0,4	0,0	x		50,1
	2011	<b>0,8</b>	-	-	<b>0,5</b>	<b>0,8</b>	<b>0,9</b>	<b>0,8</b>	<b>1,9</b>	-		<b>53,5</b>

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**Rys. 7** Struktura orzeczeń ponownych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych



**TABL. 17 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/  
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH  
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU  
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							beztęminowo	nieustalony okres**/	średni okres ważności	
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej				
<b>OGÓŁEM</b>	2010	100,0	3,8	7,6	7,6	32,8	29,6	7,5	1,5	9,6	x	14,2
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>3,0</b>	<b>9,1</b>	<b>6,1</b>	<b>31,8</b>	<b>30,9</b>	<b>6,1</b>	<b>1,7</b>	<b>9,3</b>	<b>2,0</b>	<b>14,4</b>
w tym:												
choroby układu krążenia	2010	100,0	3,3	6,9	7,4	33,3	31,1	7,6	0,8	9,6	x	14,4
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>1,7</b>	<b>7,0</b>	<b>6,9</b>	<b>34,5</b>	<b>32,9</b>	<b>6,4</b>	<b>1,7</b>	<b>8,2</b>	<b>0,7</b>	<b>14,9</b>
nowotwory	2010	100,0	1,3	3,4	6,1	32,3	37,2	7,3	1,9	10,5	x	15,9
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>0,6</b>	<b>3,8</b>	<b>4,6</b>	<b>34,3</b>	<b>39,5</b>	<b>5,9</b>	<b>0,8</b>	<b>10,5</b>	-	<b>15,2</b>
zaburzenia psychiczne	2010	100,0	2,7	6,1	6,5	35,7	32,1	8,2	0,7	8,0	x	15,0
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>1,3</b>	<b>8,9</b>	<b>6,5</b>	<b>37,2</b>	<b>31,6</b>	<b>4,4</b>	<b>2,3</b>	<b>7,8</b>	-	<b>14,8</b>
choroby układu kostno-stawowego	2010	100,0	8,0	12,9	8,6	32,5	23,6	5,7	1,9	6,8	x	13,3
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>7,5</b>	<b>15,3</b>	<b>7,3</b>	<b>26,2</b>	<b>27,7</b>	<b>4,6</b>	<b>1,5</b>	<b>9,2</b>	<b>0,7</b>	<b>12,7</b>
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	100,0	7,5	14,7	11,7	32,6	20,8	5,9	2,2	4,6	x	13,3
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>9,3</b>	<b>16,8</b>	<b>5,6</b>	<b>35,5</b>	<b>23,1</b>	<b>3,7</b>	<b>1,1</b>	<b>4,5</b>	<b>0,4</b>	<b>12,0</b>
choroby układu nerwowego	2010	100,0	4,8	5,5	4,8	35,7	25,4	11,4	2,5	9,9	x	15,6
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>1,8</b>	<b>9,6</b>	<b>4,0</b>	<b>29,8</b>	<b>31,6</b>	<b>10,3</b>	<b>2,6</b>	<b>10,3</b>	-	<b>16,0</b>
choroby układu oddechowego	2010	100,0	3,3	6,5	5,7	30,1	36,6	8,0	-	9,8	x	15,1
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>2,6</b>	<b>6,0</b>	<b>6,8</b>	<b>28,2</b>	<b>35,9</b>	<b>6,0</b>	-	<b>14,5</b>	-	<b>14,5</b>
choroby oka	2010	100,0	4,7	6,6	2,8	22,6	29,2	12,3	2,9	18,9	x	15,5
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>0,9</b>	<b>7,4</b>	<b>1,9</b>	<b>19,4</b>	<b>29,7</b>	<b>15,7</b>	<b>5,6</b>	<b>19,4</b>	-	<b>18,0</b>
choroby układu trawiennego	2010	100,0	2,6	7,0	14,8	34,8	28,7	3,5	0,8	7,8	x	13,4
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>4,3</b>	<b>8,7</b>	<b>12,0</b>	<b>31,5</b>	<b>27,2</b>	<b>7,6</b>	-	<b>8,7</b>	-	<b>13,1</b>
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	100,0	-	12,4	11,2	34,8	28,1	5,6	-	7,9	x	13,4
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>1,3</b>	<b>10,1</b>	<b>11,4</b>	<b>31,6</b>	<b>30,4</b>	<b>3,8</b>	<b>1,3</b>	<b>10,1</b>	-	<b>13,5</b>
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	100,0	2,8	8,3	13,9	41,7	25,0	5,5	-	2,8	x	13,5
	<b>2011</b>	<b>100,0</b>	<b>8,3</b>	<b>20,8</b>	<b>12,5</b>	<b>45,9</b>	<b>4,2</b>	-	-	<b>8,3</b>	-	<b>8,6</b>

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 18 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/  
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANIAMI OD ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH  
RENTOWYCH LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU  
TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

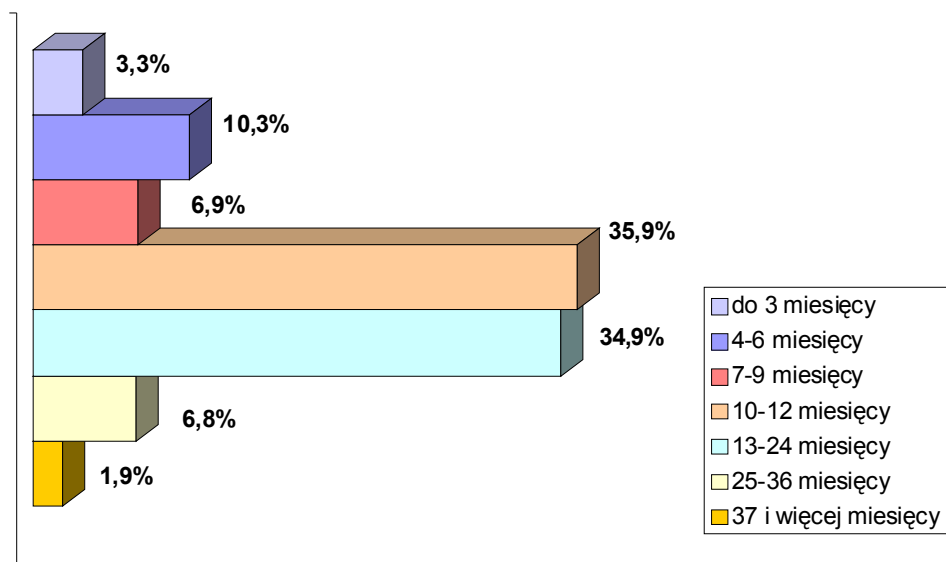
Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:								bezterminowo	nieustalony okres**/	średni okres ważności
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej				
<b>OGÓŁEM</b>	2010	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	14,2
	2011	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>14,4</b>
w tym:												
choroby układu krążenia	2010	22,5	19,3	20,5	22,1	22,9	23,6	22,8	12,7	22,6	x	14,4
	2011	<b>21,2</b>	<b>12,2</b>	<b>16,3</b>	<b>23,9</b>	<b>23,0</b>	<b>22,5</b>	<b>22,5</b>	<b>21,4</b>	<b>18,7</b>	<b>7,8</b>	<b>14,9</b>
nowotwory	2010	17,0	5,7	7,6	13,8	16,8	21,3	16,5	21,8	18,6	x	15,9
	2011	<b>14,5</b>	<b>3,1</b>	<b>6,0</b>	<b>10,9</b>	<b>15,6</b>	<b>18,5</b>	<b>14,0</b>	<b>7,1</b>	<b>16,4</b>	-	<b>15,2</b>
zaburzenia psychiczne	2010	14,4	10,0	11,5	12,3	15,7	15,6	15,8	7,3	12,0	x	15,0
	2011	<b>14,4</b>	<b>6,1</b>	<b>14,0</b>	<b>15,4</b>	<b>16,8</b>	<b>14,7</b>	<b>10,5</b>	<b>19,6</b>	<b>12,1</b>	-	<b>14,8</b>
choroby układu kostno-stawowego	2010	13,0	27,1	21,9	14,9	12,9	10,4	9,9	16,4	9,2	x	13,3
	2011	<b>12,5</b>	<b>31,6</b>	<b>20,9</b>	<b>14,9</b>	<b>10,3</b>	<b>11,2</b>	<b>9,5</b>	<b>10,7</b>	<b>12,5</b>	<b>4,7</b>	<b>12,7</b>
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	8,4	16,4	16,2	13,0	8,4	5,9	6,6	12,7	4,0	x	13,3
	2011	<b>8,1</b>	<b>25,5</b>	<b>15,0</b>	<b>7,5</b>	<b>9,1</b>	<b>6,1</b>	<b>5,0</b>	<b>5,4</b>	<b>3,9</b>	<b>1,6</b>	<b>12,0</b>
choroby układu nerwowego	2010	7,5	9,3	5,4	4,7	8,1	6,4	11,4	12,7	7,7	x	15,6
	2011	<b>8,3</b>	<b>5,1</b>	<b>8,6</b>	<b>5,5</b>	<b>7,7</b>	<b>8,4</b>	<b>14,0</b>	<b>12,5</b>	<b>9,2</b>	-	<b>16,0</b>
choroby układu oddechowego	2010	3,4	2,9	2,9	2,5	3,1	4,2	3,7	-	3,4	x	15,1
	2011	<b>3,6</b>	<b>3,1</b>	<b>2,3</b>	<b>4,0</b>	<b>3,1</b>	<b>4,1</b>	<b>3,5</b>	-	<b>5,6</b>	-	<b>14,5</b>
choroby oka	2010	2,9	3,6	2,5	1,1	2,0	2,9	4,8	5,5	5,7	x	15,5
	2011	<b>3,3</b>	<b>1,0</b>	<b>2,7</b>	<b>1,0</b>	<b>2,0</b>	<b>3,1</b>	<b>8,5</b>	<b>10,7</b>	<b>6,9</b>	-	<b>18,0</b>
choroby układu trawiennego	2010	3,2	2,1	2,9	6,2	3,4	3,1	1,5	1,8	2,6	x	13,4
	2011	<b>2,8</b>	<b>4,1</b>	<b>2,7</b>	<b>5,5</b>	<b>2,8</b>	<b>2,4</b>	<b>3,5</b>	-	<b>2,6</b>	-	<b>13,1</b>
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	2,4	-	4,0	3,6	2,6	2,3	1,8	-	2,0	x	13,4
	2011	<b>2,4</b>	<b>1,0</b>	<b>2,7</b>	<b>4,5</b>	<b>2,4</b>	<b>2,4</b>	<b>1,5</b>	<b>1,8</b>	<b>2,6</b>	-	<b>13,5</b>
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	1,0	0,7	1,1	1,8	1,3	0,8	0,7	-	0,3	x	13,5
	2011	<b>0,7</b>	<b>2,0</b>	<b>1,7</b>	<b>1,5</b>	<b>1,0</b>	<b>0,1</b>	-	-	<b>0,7</b>	-	<b>8,6</b>

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych



**Rys. 8** Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r., w których ustalono stopień niezdolności do pracy na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności



**TABL. 19 ORZECZENIA KOMISJI LEKARSKICH USTALAJĄCE NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY\*/  
WYDANE W ZWIĄZKU Z ODWOŁANAMI OD ORZECZEŃ PONOWNYCH RENTOWYCH  
LEKARZY ORZECZNIKÓW WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA  
NIEZDOLNOŚCI DO PRACY I GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia komisji lekarskich wydane na czas określony:							beztęminowo	nieustalony okres**/	średni okres ważności	
		do 3 m-cy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 m-cy i więcej				
<b>OGÓŁEM</b>	2010	100,0	3,0	7,5	4,0	22,6	30,1	15,0	9,8	8,0	x	20,1
	2011	100,0	2,9	8,2	3,9	24,6	28,4	12,6	9,2	8,3	1,9	19,2
w tym:												
choroby układu krążenia	2010	100,0	2,4	6,1	4,2	22,7	29,8	14,5	12,4	7,8	x	21,0
	2011	100,0	2,4	7,8	3,8	25,9	28,4	11,4	12,0	8,2	0,1	19,8
nowotwory	2010	100,0	1,6	5,1	4,4	24,4	35,2	14,0	7,1	8,2	x	19,3
	2011	100,0	2,1	4,9	4,7	32,5	31,5	9,0	6,3	8,5	0,5	17,4
zaburzenia psychiczne	2010	100,0	3,4	5,6	3,6	22,9	34,1	15,3	9,5	5,6	x	20,9
	2011	100,0	2,6	8,1	2,6	23,1	32,5	15,5	8,9	6,4	0,3	20,4
choroby układu kostno-stawowego	2010	100,0	4,7	11,7	4,5	21,7	28,9	13,0	8,7	6,8	x	18,7
	2011	100,0	4,6	13,8	5,2	21,9	27,1	11,7	9,1	6,2	0,4	18,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2010	100,0	3,9	13,3	4,0	23,9	23,0	16,0	6,7	9,2	x	17,9
	2011	100,0	4,1	11,0	4,4	24,4	25,6	11,5	6,0	12,5	0,5	16,7
choroby układu nerwowego	2010	100,0	2,5	5,4	4,6	21,8	30,0	17,3	9,2	9,2	x	20,5
	2011	100,0	2,3	7,6	3,2	22,3	29,5	15,1	10,3	9,1	0,6	20,4
choroby układu oddechowego	2010	100,0	2,5	4,9	3,3	23,2	30,7	14,0	12,0	9,4	x	20,7
	2011	100,0	2,1	5,4	2,7	27,5	28,1	14,2	9,7	10,3	-	19,6
choroby oka	2010	100,0	1,5	3,6	1,8	11,2	29,0	20,3	14,1	18,5	x	22,4
	2011	100,0	0,9	2,6	2,2	14,5	26,3	18,4	18,9	15,4	0,8	23,9
choroby układu trawienego	2010	100,0	4,3	11,3	6,5	32,1	21,4	12,5	5,4	6,5	x	16,0
	2011	100,0	6,4	7,1	7,1	42,6	21,3	6,4	6,4	2,1	0,6	13,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego	2010	100,0	2,2	9,5	1,6	19,6	32,6	15,2	15,2	4,1	x	22,7
	2011	100,0	1,5	7,0	4,7	28,1	30,5	14,1	10,2	3,9	-	21,2
choroby zakaźne i pasożytnicze	2010	100,0	6,4	10,4	5,2	35,1	27,3	5,2	2,6	7,8	x	14,3
	2011	100,0	3,0	12,1	19,7	25,9	13,6	12,1	4,5	6,1	3,0	14,7

\*/ bez orzeczeń stwierdzających brak niezdolności do pracy, brak niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz brak całkowitej niezdolności do pracy.

\*\*/ „nieustalony okres” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 20 ORZECZENIA USTALAJĄCE PROCENTOWY USZCZERBEK NA ZDROWIU\*/ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA USZCZERBKU ORAZ RODZAJÓW URAZÓW I CHOROÓB ZAWODOWYCH**

Wyszczególnienie	Liczba orzeczeń	W odsetkach	Średni wiek badanych
<b>OGÓŁEM</b>	<b>6 094</b>	<b>100,0</b>	<b>43,9</b>
z tego:			
<b>Wypadki przy pracy</b>	<b>5 515</b>	<b>90,5</b>	<b>42,6</b>
w tym:			
uszkodzenia kończyny dolnej	2 113	34,7	42,0
uszkodzenia śródreżca i palców	1 029	16,9	39,0
uszkodzenia kończyny górnej	641	10,5	44,5
uszkodzenia kręgosłupa	459	7,5	42,2
uszkodzenia twarzy	232	3,8	39,4
uszkodzenia głowy	159	2,6	41,4
uszkodzenia narządu wzroku	84	1,4	39,1
uszkodzenia klatki piersiowej i ich następstwa	78	1,3	47,9
porażenia lub niedowład poszczególnych nerwów obwodowych	39	0,6	38,5
<b>Choroby zawodowe</b>	<b>573</b>	<b>9,4</b>	<b>56,9</b>
w tym:			
przewlekłe choroby narządu głosu	45	0,7	56,5
schorzenia układu oddechowego	104	1,7	62,4
pylice płuc	105	1,7	55,4
schorzenia nerwów, mięśni	66	1,1	51,7
choroby zakaźne i pasożytnicze	74	1,2	53,2
uszkodzenia narządu słuchu	54	0,9	58,1
nowotwory złośliwe	21	0,3	63,0
choroby skóry	16	0,3	51,0
<b>Nieustalona okoliczność**/</b>	<b>6</b>	<b>0,1</b>	x

\*/ komisja lekarska orzekła procentowy uszczerbek na zdrowiu, tj. w stosunku do ustalonego przez lekarza orzecznika uszczerbku na zdrowiu, podwyższyła go, utrzymała na tym samym poziomie lub obniżyła

\*\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 21 ORZECZENIA W SPRAWIE RENTY SOCJALNEJ WYDANE PRZEZ KOMISJE LEKARSKIE ZAKŁADU WEDŁUG PŁCI I USTALEŃ ORZECZNICZYCH**

Wyszczególnienie	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety			Nieustalona płeć*/		
	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek	liczba	w odsetkach	średni wiek
<b>OGÓŁEM</b>	<b>6 441</b>	<b>100,0</b>	<b>26,6</b>	<b>3 187</b>	<b>49,5</b>	<b>26,3</b>	<b>3 136</b>	<b>48,7</b>	<b>27,3</b>	<b>118</b>	<b>1,8</b>	<b>17,8</b>
z tego ustalające:												
całkowitą niezdolność do pracy	1 242	100,0	28,4	695	55,9	27,7	525	42,3	29,5	22	1,8	20,8
brak całkowitej niezdolności do pracy	5 181	100,0	26,3	2 492	48,1	25,9	2 611	50,4	26,8	78	1,5	21,1
pozostałe oceny	18	100,0	x	-	-	x	-	-	x	18	100,0	x
<b>orzeczenia pierwszorazowe w sprawie renty socjalnej</b>	<b>3 433</b>	<b>100,0</b>	<b>25,7</b>	<b>1 715</b>	<b>49,9</b>	<b>25,8</b>	<b>1 623</b>	<b>47,3</b>	<b>26,4</b>	<b>95</b>	<b>2,8</b>	<b>19,8</b>
z tego ustalające:												
całkowitą niezdolność do pracy	767	100,0	27,9	431	56,2	27,1	321	41,8	29,3	15	2,0	19,4
brak całkowitej niezdolności do pracy	2 652	100,0	25,3	1 284	48,4	25,2	1 302	49,1	25,6	66	2,5	20,0
pozostałe oceny	14	100,0	x	-	-	x	-	-	x	14	100,0	x
<b>orzeczenia ponowne w sprawie renty socjalnej</b>	<b>3 008</b>	<b>100,0</b>	<b>27,6</b>	<b>1 472</b>	<b>48,9</b>	<b>27,1</b>	<b>1 513</b>	<b>50,3</b>	<b>28,2</b>	<b>23</b>	<b>0,8</b>	<b>26,2</b>
z tego ustalające:												
całkowitą niezdolność do pracy	475	100,0	29,1	264	55,6	28,7	204	42,9	29,9	7	1,5	23,7
brak całkowitej niezdolności do pracy	2 529	100,0	27,4	1 208	47,8	26,7	1 309	51,7	28,0	12	0,5	27,3
pozostałe oceny	4	100,0	x	-	-	x	-	-	x	4	100,0	x

\*/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

#### 4. Podsumowanie

1. W 2011 r. komisje lekarskie ZUS wydały 81,0 tys. orzeczeń, co stanowiło 9,7% ogółu orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników i komisje lekarskie.
2. Orzeczenia komisji lekarskich wydane w związku z odwołaniami od orzeczeń pierwszorazowych rentowych stanowiły 21,1%, od orzeczeń ponownych rentowych 49,4%, od orzeczeń powypadkowych dotyczących procentowego uszczerbku na zdrowiu 13,4%, od orzeczeń pierwszorazowych i ponownych w sprawie renty socjalnej 8,0% ogółu wydanych orzeczeń.
3. Z ogólnej liczby orzeczeń wydanych w 2011 r. przez komisje lekarskie 68,9 tys., (tj. 85,1%) orzeczeń wydano w związku z wniesieniem sprzeciwu, 7,8 tys. (tj. 9,7%) w związku ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości, 0,3 tys. (tj. 0,4%) w związku z jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem wadliwości, natomiast 3,9 tys. (tj. 4,8%) skierowanych na podstawie trybu zwierzchniego nadzoru Prezesa ZUS lub na podstawie postanowienia sądu.
4. Komisje lekarskie w wyniku przeprowadzonych badań wydały 19,4 tys. orzeczeń zmieniających ustalenia lekarza orzecznika, czyli 23,9% ogółu wydanych orzeczeń.
5. Komisje najczęściej zmieniały ustalony przez lekarza orzecznika stopień niezdolności do pracy. Udział zmian stopnia niezdolności do pracy we wszystkich rodzajach orzeczeń lekarzy orzeczników wynosił 49,9%. W 31,1% przypadków zmiany dotyczyły przewidywanego okresu niezdolności do pracy, w 7,7% zmieniono datę powstania niezdolności do pracy, a w 4,7% przypadków zmieniono związek niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami powstania niezdolności do pracy. Pozostałe 6,6% zmian dotyczyło podwyższenia bądź obniżenia procentowego uszczerbku na zdrowiu, zmian numeru statystycznego choroby lub wydania orzeczenia o okolicznościach uzasadniających przyznanie świadczenia rehabilitacyjnego bądź celowości przekwalifikowania zawodowego.
6. Przeciętny procent uszczerbku na zdrowiu osób badanych przed dokonaniem zmian przez komisje lekarskie wynosił 6,3%, a po rozpatrzeniu odwołań i ponownym badaniu 9,0%. Przeciętny procent uszczerbku powstałego w wyniku wypadku przy pracy orzeczonego przez komisje lekarskie wyniósł 7,9% i był wyższy o 2,8% od orzeczonego przez lekarzy orzeczników, a w przypadku chorób zawodowych był wyższy o 1,1% od orzeczonego przez lekarzy orzeczników i wynosił 19,2%.

7. Z liczby 6,4 tys. orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w 2011 r. osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 17,8% przypadków komisje zmieniły ustalenia lekarza orzecznika. W przypadku orzeczeń pierwszorazowych, przed orzeczeniem komisji lekarskiej brakiem całkowitej niezdolności do pracy legitymowało się 38,2% ubiegających się o rentę socjalną, a po orzeczeniach komisji lekarskiej grupa ta stanowiła 59,8%. W przypadku orzeczeń ponownych odsetek tych osób wzrósł z 39,9% do 59,1%.
8. W populacji osób, którym komisje lekarskie wydały orzeczenie dominowali mężczyźni, stanowili bowiem 57,2% ogółu badanych. Średni wiek ogółu badanych wynosił 48,1 lat (mężczyźni – 48,5 lat, kobiety – 47,6 lat).
9. W większości przypadków przyczynami orzekania o niezdolności do pracy osób odwołujących się do komisji lekarskich od orzeczeń pierwszorazowych ustalających dla celów rentowych stopień niezdolności do pracy były choroby układu krążenia, nowotwory, zaburzenia psychiczne i choroby układu kostno-stawowego. Odwołania powyższe stanowiły odpowiednio 21,2%, 14,5%, 14,4% i 12,5% ogółu odwołań. W przypadku mężczyzn główną przyczyną orzekania o niezdolności do pracy były choroby układu krążenia – 26,5% orzeczeń, a wśród kobiet zaburzenia psychiczne – 20,2% i nowotwory – 19,8%.
10. Najwyższy udział liczby orzeczeń wydanych przez komisje lekarskie w orzeczeniach lekarzy orzeczników zanotowano w województwach opolskim - 14,5%, zachodniopomorskim i lubuskim po 14,3%, najniższy zaś w województwach lubelskim 7,8%, kujawsko-pomorskim i śląskim - 10,1%.
11. Ustalenia lekarza orzecznika najczęściej zmieniano w województwie lubelskim – w 33,7% przypadków i w województwie wielkopolskim – w 30,7%, natomiast orzeczenia podtrzymujące ustalenia lekarza orzecznika najczęściej wydawano w województwie świętokrzyskim – 84,4% i dolnośląskim – 82,2% przypadków.